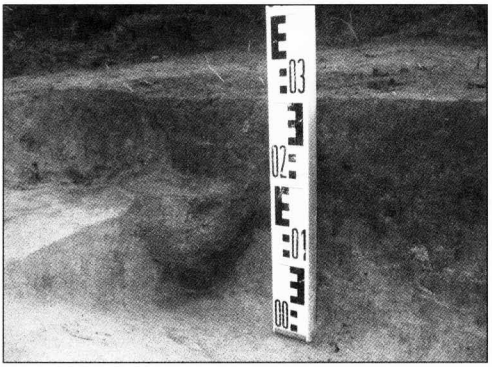

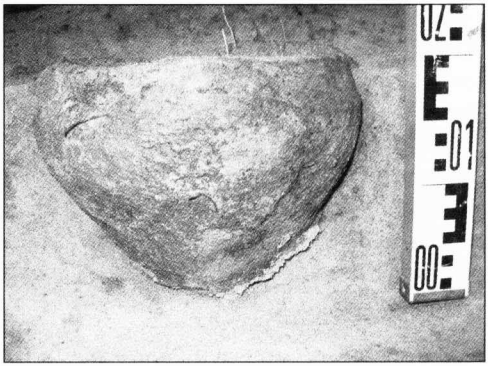

36 pav. Naudvario kapinynas. Degintinis kapas 9 su urna tyrimų metu. *R. Šiaulinsko nuotr.*

Fig. 36. Naudvaris burial ground. Cremation grave No. 9 with ceramic urn during the excavations.

Kapas 9, suardytų degintinių kapų liekanos, kaip ir kapai, tirti 2001–2003 m., datuojami I tūkst. pr. Kr. Tiriant kapinyno teritoriją surasti titnaginiai radiniai bei smulkūs keramikos fragmentai taip pat datuojami I tūkst. pr. Kr.

Kapinyno tyrimai ateityje bus tęsiami.

NAUDVARIS BURIAL GROUND

In 2004 archaeological excavations of the Naudvaris burial ground were continued. A burial containing cremated bones in a hand-made ceramic urn was discovered. The burial and all burial ground is dated back to the 1st millennium B.C.

AUKŠTKIEMIŲ KAPINYNO PAIEŠKOS

Linas TAMULYNAS

Aukštkiemių (vokiškai – Oberhof) kapinynas – vienas iš žinomiausių Klaipėdos krašto kapinynų, tyrinėtas dar XIX a. pabaigoje Karaliaučiuje veikusios visuomeninės draugijos „Physikalisch–ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg“ archeologų. Kapinyne ištirta per 450 kapų, kurie datuoti II–XIII a. Dėl plačios chronologijos ir didelio ištirtų kapų kiekio, kas publikavus visą medžiagą greičiausiai padėtų patikslinti laidosenos Pajūrio kapinynuose periodizaciją ir galbūt net atskirų radinių chronologiją, Aukštkiemių kapinynas pripažintas vienu iš svarbiausių Klaipėdos krašte tyrinėtų kapinynų. Šiuo metu XIX a. tyrimų medžiaga saugoma Proistorės ir ankstyvosios istorijos muziejuje Berlyne, ją rengiamasi publikuoti.

Saugoma Aukštkiemių kapinyno teritorija nustatyta 1988 m. Kuo remiantis tai padaryta, lieka neaišku. Šios teritorijos situacija nesutampa su kapinyną tyrusio O. Tischlerio pateiktu aprašymu, pagal kurį Aukštkiemių kapinynas „yra tarp dviejų kelių, iš kurių vakarinis eina iš Tauralaukio į Eketę“. 1988 m. nustatytą saugomą teritoriją minėtas kelias į Eketę kerta beveik per vidurį PV–ŠR kryptimi. Be to, O. Tischleris nemini Danės upės, su kuria ribojasi saugomos kapinyno teritorijos Š

riba. 1908 m. publikuotame E. Hollacko „Rytprūsių archeologiniame žemėlapyje" Aukštkiemių kapinynas nurodytas šalia Ringelio ir Danės santakos, toje vietoje, kur yra senosios Aukštkiemių kapinės, t. y. už 0,6 km į PV nuo saugomos teritorijos.

Kapinyno lokalizacijos teisingumu buvo suabejota dar 2001 m., kai R. Nemickienės vadovaujama archeologų grupė vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrimus šalia Klaipėdos–Palangos kelio. Abejones dėl objekto vietos paaštrino ir tai, kad 2002 m. ištyrus dvi perkasas į P nuo saugomos teritorijos, neaptikta jokių kapinyno buvimo požymių.

Visi šie faktai paskatino imtis žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų ir patikrinti, ar tikrai saugomos teritorijos Š dalis (į ŠV nuo kelio į Eketę) skirtina Aukštkiemių kapinyno teritorijai. 2004 m. saugomos kapinyno teritorijos Š dalyje ištirtas 129 m^2 plotas (13 perkasų). Nė vienoje perkasoje nerasta jokių su kapynynu sietinų radinių ar struktūrų.

Saugomos Aukštkiemių kapinyno teritorijos ŠR dalyje, perkasose 2 ir 3, kastose prie pat ribos su privačiu sklypu, permaišytame viršutiniame sluoksnyje aptikta keliasdešimt smulkių (iki 4 cm^2 ploto) lipdytos keramikos šukių ir perdegusio molio tinko gabaliukų. Perkasoje 2 surastos keturios iki 0,4 m skersmens ir iki 0,6 m gylio duobės – spėjamos stulpavietės. Jose surasta akmenų nuoskalų, lipdytos keramikos fragmentų, smulkių degėsių. Minėtos stulpavietės ir radiniai sietini su sunaikintos sodybvietės liekanomis. Sodybvietė preliminariai datuojama *I* tūkst.

Remiantis 2004 m. archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų išvadomis, patikslinta Aukštkiemių kapinyno Š riba, kuri sutapatinta su keliu į Eketę. Saugoma kapinyno teritorija sumažinta nuo 4,5 iki 2,5 ha. 2004 m. nustatyta teritorija atitinka O. Tischlerio pateiktą minėtą situacijos aprašymą, t. y. ji yra tarp dviejų kelių. Tik kelias į Eketę yra ne į Š, o į ŠV nuo kapinyno.

Baigus tyrimus 2004 m. rudenį iš archeologės A. Bliujienės gauta informacija, kad Aukštkiemių kapinyno teritoriją 1979, 1981–1985 ir 1995 m. žvalgė LDM. Šių ekspedicijų metu surinkta per 40 radinių, kurie šiandien ir saugomi minėtame muziejuje.

2004 m. lapkričio mėn. lankantis Proistorės ir ankstyvosios istorijos muziejuje Berlyne (galimybę susipažinti su šia medžiaga suteikė Valstybinis mokslo ir studijų fondas, 2004 m. finansavęs M. Michelberto vadovaujamą projektą „Klaipėdos krašto kapinynų tyrimų duomenų užsienio saugyklose sąvadas") iš archeologės Christine Reich (rengiančios Aukštkiemių kapinyno medžiagos publikaciją) gauta informacija, kad išlikusioje Karaliaučiaus muziejaus „Prussia–Museum" archyvo dalyje aptiktas XIX a. pabaigos kasinėjimų Aukštkiemių kapinyne situacijos planas. Jame nurodyta tyrimų vieta sutampa su 2004 m. patikslinta Aukštkiemių kapinyno teritorija. Pagal šį planą dalis kapinyno (IX–XIII a. kapų zona) sunaikinta tiesiant Klaipėdos–Palangos kelią.

Aukštkiemių kapinyno bei šalia jo aptiktos sodybvietės tyrimus reikia pratęsti, nes neaiškios šių objektų R ribos.

SEARCH FOR THE AUKŠTKIEMIAI BURIAL GROUND

In 2004 in the Aukštkiemiai burial ground (Klaipėda district) an area of 129 m^2 was investigated (13 trenches). Neither of the trenches contained burial-relevant finds or structures. The protected territory of the burial ground was corrected, diminishing it from 4.5 ha to 2.5 ha. The burial ground territory defined in 2004 fits the description of this archaeological site situation provided by O. Tischler.